

ПОДОРОЖ НА ЗАХІДНУ КІРОВОГРАДЩИНУ. ТЕРНІВКА І ЯТРАНЬ



Костянтин Буркут
канд. філол. наук,
вчений секретар
Відділення літератури,
мови та мистецтвознавства
НАН України,
м. Київ

Шлях до Тернівки міг би бути виснажливим (майже 20 км від Новоархангельська для пішохода – неабищо), якби не добрий місцевий житель, який підкинув мене на своїх «Жигулях». Дорогою хлопець розповів про сільське сьогодення і дав поради, як дістатися до тих місць, заради яких я сюди їхав. Спасибі йому за все!

Від пам'ятника загиблим у німецько-радянській війні бійцям починається довга центральна тернівська вулиця, що веде до млина. В наших селах мені подобається та неквапливість, відсутність зайвої метушні та гамірливості, чого бракує містам. Поруч із чепурними, побіленими, а подекуди й вибагливо розписаними хатами в Тернівці трапляються й покинуті будинки, що сумно дивляться на перехожого порожніми очницями вікон. Від роздумів про відмінність доль їхніх господарів мене відвернула масивна, побудована з бутового каменю, споруда попереду в долині – Бенчиків млин – саме з нього я й планував почати огляд місцевих цікавинок. Він був спроектований німецькими інженерами і зведений впродовж десяти років на рубежі XIX–XX ст., перебував у приватній власності до початку 20-х рр. минулого століття, потім, уже за радянських часів, його націоналізували. Нині ця солідного віку будівля знову стала приватною власністю. Млин нещодавно накрили дахом, його облаштовують під готельно-ресторанний комплекс. Поруч із ним велике лавандове поле, що останнім часом стало доволі популярною туристичною місциною. Люди приїздять сюди релаксувати і фотографуватися. Вхід на нього недешевий, проте попит породжує пропозицію.



Бенчиків млин



Літній день у заказнику Когутівка

Відпрацювавши елементом тутешнього пейзажу і тлом для численних світлин мандрівників (передусім, звісно, мандрівниць!), лаванда йде на переробку – з її суцвіть видобувають олію, яка широко використовується в парфумерії. Отож рослина приносить подвійний дохід, бізнес квітне тут в прямому сенсі, завдяки чому і місцеві мешканці можуть заробити свіжу копійку.

Річку Синюху, на якій стоїть млин, варто перейти через греблю за ним і помилуватися з пагорбів розкішним краєвидом. На цьому оглядова програма для більшості туристів закінчується. Я ж вирішив пройтися понад лісом у сусіднє село Ятрань, в якому збереглася унікальна для Кіровоградщини стара дерев'яна церква.

– *Вона ще стоїть?* – запитав мене поважного віку чоловік. Він був явно здивований моєму щонайменше екзотичному і авантюрному, на його погляд, бажанню подолати кілька кілометрів пішки, аби побачити напівзруйновану (це в кращому разі!) святиню. Втім я твердо вирішив торувати дорогу в Ятрань, щоб бодай подумки дати відповідь моєму випадковому співбесіднику, дізнавшись, чи існує ще цей храм. Путь до Ятрані лежить повз Когутівку – ландшафтний заказник державного значення.

Місця красиві! Не пошкодував, що довелося відхилитися від маршруту і пройти через ліс до рибальського містка. Тут відчуваєш умиротворення та ніби наповнюєшся живильною силою...

А сили знадобляться, бо шлях до Ятрані лежить через однойменну річку, яку треба перейти вброд. Про це місцеві мені казали одноставно, наголошуючи, що іншої дороги просто не існує. Насправді вона є, але набагато довша, саме її пропонує Гугл карта: через Розсохуватець і Покотилове – довжиною у 18 км. Моя обізнаність в логістиці неабияк розвеселила селян, які, хіба з почуття делікатності, не стали кепкувати наді мною в моїй присутності. Ну що ж, піду вброд, це зрештою у шість разів ближче. Глибина виявилася невеликою, але дошкуляли гострі камінці. Нарешті вибрався на сушу! Через Ятрань дістався в Ятрань! До речі, село раніше іменувалося Когутівкою (як нинішній заказник) і лише наприкінці 1967-го здобуло більш милозвучну, як здавалося тим, хто його перейменовував, назву. Мабуть, не обійшлося тоді без згадки знаменитої народної пісні «Там, де Ятрань круто в'ється...» Відгідронімна назва, як сказали б ономасти.

Від річки до церкви недалеко. Чоловіки, які відновлювали її ганок, що не так давно (червень 2024) завалився, люб'язно дозволили оглянути скромні інтер'єри старовинного храму: давній іконостас і розписи втрачені. Пречистенська церква постала наприкінці XVIII ст. на місці греко-католицької святині. У 1864 році її суттєво реконструювали. За радянських часів у ній були склад і заготівельний пункт, селяни зносили сюди макулатуру. На початку XXI ст. церква перебувала в жалюгідному стані.. На щастя, їй не дали зруйнуватися, перекрили дах, заклили вікна, тепер от ладнають новий ганок. Служать у храмі «на празники», як сказали мені майстри, батюшка приїздить сюди з котрогось із сусідніх сіл. А ще тут відспівують місцевих хлопців, які загинули у нинішній війні...

Прощаючись, чоловіки просили поширювати інформацію про їхній храм. Виконую обіцянку, щиро сподіваючись, що святині поталанить проіснувати ще довго-довго, приємно дивуючи туристів і наповнюючи радісною гордістю серця прочан. ■



Пречистенська церква в с. Ятрань